

Onderwijs en praktijk:

Een gezamenlijk leernetwerk in Zorginnovatie Centra en -Netwerken (ZIC/ZIN)

Visie op relatie Onderwijs – Arbeidsmarkt in de Zorg

De zorgopleidingen van Hogeschool Leiden zijn sterk verankerd in het werkveld. Opleiden en ontwikkelen is een activiteit waarbij gezondheidszorginstellingen en hogeschool intensief samenwerken. Doelen zijn:

- Goede opleiding bieden aan studenten
- Samen werken aan verbetering van de kwaliteit en innovatie van de zorg
- Ontwikkelen van een hoge professionele standaard
- Bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een lerende cultuur in de gezondheidszorg.

Een krachtig middel is de ontwikkeling van Zorg Innovatie Centra en Leerwerkafdelingen waarin medewerkers van instellingen, studenten van MBO en HBO, docenten en lectoren samen werken aan verbetering van de kwaliteit van zorg en aan vernieuwing van zorg. Zij bieden tegelijkertijd een rijke leeromgeving voor studenten. Er wordt samengewerkt aan ontwikkeldoelen die in zorgteams belangrijk worden gevonden. De hogeschool sluit hierbij aan op thema's die instellingen in hun beleid verwoorden en op thema's/problemen die op de werkvloer leven. Via praktijkgericht onderzoek, advies en implementatie wordt samengewerkt aan de daadwerkelijke verbetering van de zorg.

Hierbij hanteert Hogeschool Leiden de visie dat samenwerking tussen diverse niveaus van zorgprofessionals (MBO-HBO-WO) en samenwerking met andere professionals essentieel is. Een tweede uitgangspunt is dat gezondheid en veerkrachtbevordering gebaat is bij een betere afstemming met medewerkers uit het domein welzijn. In de eerstelijns zorg, de wijkverpleging, de psychiatrie en verstandelijke gehandicaptenzorg is de noodzaak aanwezig om zorgprofessionals beter uit te rusten met agogische kennis en vaardigheden. Het betreft hier gesprekstechnieken, hulpverleningsvaardigheden en het hanteren van groepsdynamica. Dit is een randvoorwaarde om herstelgerichte zorg en zorg gericht op eigen regie en zelfmanagement van de zorgvrager gestalte te geven.

In overleg met het werkveld is een brede propedeuse Zorg en Welzijn gestart aan de hogeschool en vindt er verkenning plaats naar de opzet van een GGZ/VGZ-verpleegkundige opleiding.

Het beroepscompetentieprofiel voor de hbo-verpleegkundige in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg (GGZ Nederland, 2012) neemt herstelgerichte zorg als uitgangspunt en combineert de competenties van de GGZ-agoog en de GGZ-verpleegkundige.

In de wijkverpleging en in de Ouderenzorg is ook een ontwikkeling waarneembaar waarbij Zorg en Welzijn meer geïntegreerd worden en er bredere competenties van zorg- en hulpverleners worden gevraagd.

Met behulp van dit netwerk van ZIC's hoopt Hogeschool Leiden een (opleidings)netwerk op te zetten dat het mogelijk maakt om blijvend en adequaat op nieuwe ontwikkelingen in te kunnen spelen en opleidingen te creëren die nauw aansluiten bij de behoeften van burgers, cliënten, patiënten, zorg- en welzijnsinstellingen en arbeidsmarkt.

Context

De ontwikkelingen in het domein van de gezondheidszorg en in de kennissamenleving in het algemeen vragen om zorgprofessionals die op veranderingen in kunnen spelen. Het vraagt om professionals die informatie kunnen vergaren en op waarde kunnen

beoordelen, die over de grenzen van het eigen vakgebied heen kunnen kijken, multidisciplinair, interprofessioneel en intercultureel kunnen samenwerken en communiceren. De kennissamenleving vraagt om mensen die nieuwe kansen zien, hier ondernemend op in kunnen spelen en kennis creëren. Dit vraagt om creativiteit, kritisch denken en probleemoplossende vaardigheden. Dit pakket aan vaardigheden wordt ook wel de 21st century skills genoemd.

Deze ontwikkeling zien we terug in het begrip T-shaped professional: een breed georiënteerde specialist met specifieke vakinhoudelijke competenties (verticaal) en daarnaast generieke beroepsoverstijgende competenties en vaardigheden die elke professional in zorg en welzijn moet hebben, zonder de beroepsidentiteit te verliezen. Dit heeft invloed op de inhoud en de inrichting van het (hoger beroeps)onderwijs. Regionale en (inter)nationale samenwerking tussen onderwijs, praktijk en onderzoek moeten er voor zorgen dat het formele onderwijs flexibeler in kan spelen op ontwikkelingen en een bijdrage levert aan kenniscreatie en valorisatie.

Om professionals op te leiden die aan deze eisen voldoen is het nodig om onderwijs op te zetten dat aanzet tot actief leren en waarbij samen met en in de praktijk wordt opgeleid. Bij voorkeur in continu lerende organisaties waar evidence based werken, interprofessionele samenwerking en de verbinding tussen zorg en welzijn op een succesvolle manier in de praktijk worden gebracht.

Huidige stand van zaken

Hogeschool Leiden heeft met ziekenhuizen (Alrijne Zorggroep Leiden en Haga ziekenhuis), Thuiszorg (Zorgbalans) en Ouderenzorg (Topaz en WZH) in de regio Zorg Innovatie Centra (ZIC's) opgericht. Het is de bedoeling dat op deze plekken een blijvende koppeling tot stand gebracht wordt tussen de hogeschool en de zorginstelling, waarbij een leer-werkomgeving gecreëerd wordt die een duidelijke meerwaarde biedt, niet alleen voor het opleiden van studenten maar ook voor het bij- en nascholen van zittende professionals.

Zo heeft het ZIC in Alrijne Zorggroep Leiden geleid tot een onderzoek onder alle verpleegkundigen naar de mate van het gebruik van EBP in de dagelijkse praktijk. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is een scholingsprogramma ontwikkeld.

De ZIC's in de Thuiszorg houden zich vooral bezig met samenwerking tussen MBO- en HBO-professionals binnen zelfsturende teams. Daarnaast is integratie van zorg en welzijn en samenwerking met andere zorgverleners in de wijk een belangrijk onderwerp. Er is nadrukkelijke verbinding met de Sociale Wijkteams zodat samenwerking met gemeenten en afstemming op de WMO gestalte krijgen. Het lectoraat Sociale Innovatie en Ondernemerschap, dat sturing geeft aan de WMO werkplaats Den Haag en Leiden, werkt hier nauw in mee.

De ZIC's in de Ouderenzorg (Topaz en WZH) zijn onder meer gericht op interprofessionele samenwerking tussen verpleegkundigen, (fysio-) therapeuten en andere behandelaars. Deze sluiten nauw aan op de visie van Hogeschool Leiden gericht op interprofessionele samenwerking en samenwerking tussen helpenden, verzorgenden, MBO-verpleegkundigen en HBO-ers.

In samenwerking met de zorginstelling wordt naar een lerende organisatie toegewerkt die zich op een structurele manier bezighoudt met zorgvernieuwing op basis van evidence based werken en praktijkgericht onderzoek en waarbij studenten en medewerkers samen optrekken in het vormgeven van de zorg zodat een interactief leerklimaat ontstaat.

Onderwerpen waar zorginstellingen en/of hun patiënten tegenaan lopen worden verder uitgewerkt in samenwerking met de hogeschool en studenten.

Inmiddels zijn er initiatieven om in 2016 nog minimaal vier Zorg Innovatie Centra op te richten bij Amstelring (thuiszorg), Ingeest (psychiatrie), uitbreiding Haga ziekenhuis en Alrijne Zorggroep Leiderdorp.